Nummer 39 Donderdag 28 September 1933 33ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER KONINKLIJKE VEREENIGING „OOST EN WEST"

Het lidmaatschap der Vereeniging bedraagt *f* 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad. (Voor de overzeesche gewesten en het buitenland f ´ - per jaar).

Zij, die met of na 1 October e.k. als lid tot de Vereeniging toetreden, ontvangen gratis het Koloniaal Weekblad over het laatste kwartaal van dit jaar.

Op ieder weldenkend Staatsburger rust de verplichting het zijne bij te dragen tot versterking van den band tusschen de gebiedsdeelen van het Rijk der Nederlanden. De Koninklijke Vereeniging „Oost en West" biedt daartoe de gelegenheid; sluit U daarom bij die Vereeniging aan of, reeds lid zijnde, wekt anderen op Uw goede voorbeeld te volgen. Aan ieder lid, dat vóór 1 Januari 1934 slechts één nieuw lid aanbrengt, wordt als premie een exemplaar van het prachtige Gedenkboek aan de Internationale Koloniale Tentoonstelling te Parijs 1931, gratis aangeboden.

Het Algemeen Secretariaat der Vereeniging is gevestigd te 's Gravenhage, Smidswater 10 nabij het Korte Voorhout; daaraan is verbonden een Leeskamer, toegankelijk voor de leden der Vereeniging.

ATTENTIE!

Samen uit, samen thuis.

Voor de in Nederland vertoevende leden van onze Vereeniging wordt nog eens de aandacht gevestigd op het in het K. W. No. 37 van 14 September j.l. opgenomen, ingezonden stuk **„Samen uit, samen thuis"**, van den heer M. C. Emeis.

Diens denkbeelden omtrent onderlinge hulp en steun zijn alleszins overweging waard en het Dagelijksch Bestuur zal daarom gaarne de zienswijze van de leden daaromtrent vernemen. De termijn van inzending daarvoor — aanvankelijk eindigende 1 October a.s. — wordt verlengd tot 8 October d. a. v.

Curaçao gaat jubileeren. 1634—1934

Op 29 Juli 1634 namen Johannes van Walbeeck en Pierre le Grand het eiland Curaçao voor de West-Indische Compagnie in bezit; spoedig daarop volgden de beide andere der tegenwoordige Nederlandsche Benedenwindsche Eilanden, Bonaire en Aruba. Deze drie eilanden waren toen ongeveer een eeuw lang Spaansch bezit geweest, doch de Spanjaarden hadden er geen vestigingen van eenige beteekenis, noch hadden zij er ooit eenig voordeel van genoten.

Van de drie Bovenwindsche Eilanden, St. Maarten (Zuidelijk gedeelte), St. Eustatius en Saba, hadden particuliere Zeeuwsche ondernemers het eerstgenoemde, onder een door de Compagnie verleend octrooi, reeds eenige jaren vroeger bezet; de koloniseering der beide andere bovenwindsche eilanden werd omstreeks 1635 ondernomen.

Het jaar van Van Walbeeck's expeditie mag worden beschouwd als het meest belangrijke in de geschiedenis der Nederlandsche vestiging op de eilanden der Caraibische Zee en het is op Curaçao, dat het initiatief is genomen — door de Groep Nederlandsche Antillen van het Algemeen Nederlandsch Verbond en de Curaçaosche Afdeeling der Kon. Vereeniging Oost en West — om 1934 te maken tot een herdenkingsjaar.

Op aandrang der beide hooger genoemde organisaties hebben de Hoofdbesturen van het A. N. V. en de Kon. Ver. O. en W. op hun beurt zich moeite gegeven om ook hier te lande belangstelling te wekken voor het derde eeuwfeest der vereeniging van Curaçao met Nederland. Als resultaat der pogingen van de beide Hoofdbesturen heeft zich een herdenkingscommissie gevormd, bestaande uit de heeren: F. H. A. van der Brugh, Algemeen Secretaris der Kon. Ver. Oost en West; H. Ferguson, oud-lid van den Raad van Bestuur van Curaçao; Mr. B. de Gaay Fortman, oud-lid van het Hof van Justitie in Curaçao; O. L. Helfrich, oud-Gouverneur van Curaçao; Jhr. J. O. de Jong van Beek en Donk, oud-Gouverneur van Curaçao; P. J. de Kanter, Algemeen Voorzitter van het Alg. Ned. Verbond (voorzitter der commissie); Pater Fr. M. Kösters, O. P., oud-missionaris op Curaçao; W. R. Menkman, oud-hoofdagent v. d. Kon. W. I. Maildienst op Curaçao (Secretaris-Penningmeester der Commissie); R. Zuyderhoff, Algemeen Voorzitter der Kon. Ver. Oost en West.

Verwacht mag worden, dat ook h. t. l. het feit waardoor, drie honderd jaar geleden, de band werd gelegd tusschen Curaçao en Nederland, in 1934 als een gebeurtenis van nationaal belang zal worden herdacht en dat daarbij èn in het Moederland èn in het overzeesche gebiedsdeel zal blijken van samenhoorigheidsgevoel en van wederzijdsche belangstelling.

Waarschijnlijk in het begin van Mei 1934 zal een plechtige herdenking plaats hebben te 's Gravenhage. Een gedenkboek, dat een overzicht zal moeten geven der driehonderdjarige relaties tusschen Nederland en de Nederlandsche Antillen, is in bewerking.

Ook de thans met verlof hier te lande vertoevende Gouverneur van Curaçao — eere-Voorzitter van het Herdenkingscomité aldaar — geeft zich moeite om de herdenking dienstbaar te doen zijn aan het bevorderen der wederzijdsche belangstelling. Door middel eener tentoonstelling en van bioscoopvoorstellingen zal op Curaçao aandacht worden gevraagd voor de Nederlandsche industrie en Nederlandsche uitvoerproducten. Er wordt getracht een Nederlandsch voetbalelftal in Curaçao te doen uitkomen tegen de plaatselijke beoefenaars der voetbalsport; zoo mogelijk zullen ook andere takken van Nederlandsche sport bij de herdenkingsfeesten op Curaçao vertegenwoordigd worden. Een excursie van Nederlandsche touristen naar onze Benedenwindsche Eilanden, onder leiding van Dr. W. G. N. van der Sleen, is in voorbereiding. Met een Nederlandsch tooneelgezelschap zijn besprekingen gehouden over een openlucht- of tooneelvoorstelling op Curaçao — c.q. Aruba — ter gelegenheid der herdenking.

BALI

door

Dr. A. SCHIERBEEK.

II.

Wie naar Bali gaat, hoopt l i j k v e r b r a n d i n g e n te zien. Dit gelukte ons niet, maar de toebereidselen komen op verschillende plaatsen voor. Het lijk van een rijk persoon wordt meest spoedig verbrand, dat van een arme eerst begraven, tot later de mogelijkheid van verbranden bestaat. Van één familie mogen de leden in een toren verbrand worden, maar ieder moet een eigen (dier) kist hebben. Bij de rijken worden de lijken gebalsemd en in huis gehouden. Dit kost veel geld! Iedere toren bestaat uit (meest 3) vierkanten, die de aarde voorstellen. Kunstbloemen op de hoeken stellen de bosschen voor. Deze aardberg rust op een schildpad en een slang, die de wereldoceaan verbeelden. Het tweede gedeelte is een smalle hals waarin de lijkkist rust, die naar de kaste van de overledene een verschillende vorm heeft, althans had. Het behoort steeds een diervorm te zijn of althans daaraan te herinneren. Daarboven komt bij de priesters een hooge zetel, overeenkomstig gebouwd als de lotuszetel van de Zon in de tempels. Bij de anderen verheft zich boven het lijk een toren, die altijd een oneven aantal étages heeft, hoogstens 11 in getal. Deze étages of pagoden stellen de hemelen voor die van het gewone volk mogen slechts één hemel hebben, maar mogen als ze heel rijk zijn wel de vierkanten heel hoog en rijk opbouwen. Een crematie kost veel geld, er zijn er geweest, die meer dan een ton gouds gekost hebben. De priesters beslissen wanneer de goede dag aanwezig is en dan worden vele torens tegelijk verbrand. De asch wordt verzameld en hiervoor bouwt men een een tweede toren, de aschtoren. Hieruit komt de asch in zee, de aschtoren wordt daarna verbrand.

Om de tempels, die in Bali in overmatig aantal aanwezig zijn althans in hoofdzaak te begrijpen, is een kleine uitweiding noodig over den godsdienst. Oorspronkelijk vereerden de Balineezen bergen en boomen, later werd het Hindoeïsme hierheen gebracht: 800, 1000 en plm. 1350 na Chr. Çiwa wordt als zonnegod officieel vereerd en daarom heeft men in de tempels steeds een zetel voor hem, de Soeria. Bij de lijkverbranding heeft de toren voor een pries-

Offeranden.

ter deze zelfde vorm. Brahma is de schepper. Hem is het Zuiden gewijd, zijn heilige kleur is rood. Çiwa is de verdelger (Kawa). Hij is de patroon van het oosten, zijn kleur is wit. Wishnoe is de onderhouder. Hij is de schutsheer van het Noorden, zijn kleur is zwart. Deze kleuren: rood, wit en zwart ziet men vaak toegepast, vooral in Zuid-Bali. Baroenà is de god van de zee en het Westen. Zijn kleur is geel. Çri wordt als vrouw van Wishnoe beschouwd. Zij is de godin van de welvaart en de rijstoogst. Caneça is de god van het juiste inzicht en het geluk. Hij wordt afgebeeld met een olifantskop. De tempels worden vaak geschraagd door de schildpad en de reuzenslang (naga). Wishnoe heeft als rijdier de zonnevogel of Garoeda, bij Çiwa hoort de liggende stier Nandi (of Nandini), bij Brahma de gans.

Een aardsche incarnatie van Wishnoe is o.a. Rama, de goede held die met Çita gehuwd is. Zij wordt ontvoerd door Rahwana (op Bali Dasanoeka genoemd) koning van Ngalenka op Ceylon, maar de Garoeda vertelt waar ze is. Anoman, de aanvoerder der apen krijgt nu de zegelring van Rama, zoodat Çita weet wie hem gestuurd heeft.

Poort met geestenmuurtje v. het openluchtmuseum.

Hij haalt haar daarop terug. Deze scènes zijn op veel tempels afgebeeld en volgens onzen gids stellen de twee goden vooraan den tempel afgebeeld Wishnoe en Çiwa voor. Bij deze strijd werd een vleugel van Garoeda gestooten door Rahwana. Rama vond zijn vogel toen vleugellam en doodde hem op zijn verzoek en verbrandde hem daarna. Dit zou het begin van de lijkverbranding zijn. Buiten de tempels staan steeds gruwelijke bewakers: Raksasa's, die de andere demonen moeten imponeeren. Boven de poorten is vaak een groote kop aangebracht, die de aardezoon Bhoma voorstelt. Deze is voorzien van een lange tong, echter niet zoolang als die van de kinder-etende heks met grijpvingers: Doerga. Men ziet boven de poorten ook dikwijls een soort duivel, barong, die niet de tong uitsteekt en voorzien is van klauwen en daardoor o.a. te onderscheiden is van Bhoma.

De buitenste poort is een gespleten poort: tjandi bentar, de tweede poort is overdekt en heet Padoe-raksa. Achter deze poort vindt men een muurtje. De booze geesten die de offers willen stelen, zouden, niettegenstaande alle voorzorgen, toch den tempel kunnen binnendringen, maar vliegen dan te pletter tegen dit muurtje. Vroeger mochten alleen de priesters in den tempel komen. Toen kwam een heilige knaap en die sloeg met zijn heilig zwaard de poort doormidden, zoodat het volk kon binnen komen. In beginsel bestaat de tempel uit drie afdeelingen.

Met veel lofwerk zijn de tempels voorzien, dikwijls is een open lotus gekozen, maar ook veel diersoorten worden afgebeeld. Een enkele maal zagen we een swastika. Merkwaardig is, dat de Baliërs meenen, dat de goede goden hun toch wel welgezind zijn, zoodat ze veel offeren aan de booze geesten, om die tevreden te stellen!

In een enkele tempel treft men beelden aan van Portugeezen. Zij worden voorgesteld met een lange pruik en met een hoogen hoed op. Onze gids vertelde, dat deze beelden gemaakt waren na hun eerste inval. Toen heeft men de goden verzocht in het vervolg van bezoeken van zulke menschen verschoond te blijven. Zij werden dus als Raksasa's, als duivelverjagers, buiten neergezet en soms nu nog gemaakt! Ook heeft men hier en daar beelden van Chineezen. Zij zouden het volk geleerd hebben rijst te bouwen en in hout te snijden. Hier en daar ziet men nog Chineezen op Bali. (Dit volk is overal waar iets te handelen valt!) In sommige tempels vindt men torens met pagodendaken, zij heeten meroe's. Zij zijn vooral gewijd aan berggoden en herinneren sterk aan Chineesche tempels. In de bovenste ruimte liggen enkele edelgesteenten en dit zijn dan de woonplaatsen der goden.

Een achttal jaren geleden is een z.g.n. openlucht-museum ingericht, d.w.z. men heeft een paleis van den vorst nauwkeurig gegemaakt. Het bestaat uit een verblijf voor den vorst, een kleiner verblijf voor de vorstin, een uitzichttoren, vanwaar de hooggezetenen het volk konden gadeslaan of toespreken. Alle muren van dit paleis zijn weer van de bekende voorstellingen voorzien.

Dat het volk godsdienstig is blijkt ook uit het feit, dat men veel omgebogen bamboestengels op de erven ziet, met aan het einde gehangen de offergaven. Ook bij de huispoorten vindt men dikwijls plankjes met bloemen die aan de goden geofferd zijn. De Boeddhistische oude beelden zijn gewoon in hun eeredienst opgenomen, de Hindoepriesters (pedanda's) wijden de tempels door Sanskrietformulieren (weda's) maar de tempelwachters (pemangkoe) vormen de echte oude inheemsche priesterstand en zij weten ook de plaatsen en namen der goden in

Olifantgrot met hindoe-oudheden.
Kop is van Promo zonder onderkaak.

den tempel. Dieren, boomen en bronnen worden evengoed vereerd als Çiwa en als de Boeddhabeelden. Het is dus een pandaemonium. (Wat moet daarvan terecht komen als er ook nog verschillende Christelijke godsdiensten bijkomen?)

(Wordt vervolgd).

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Het verlies van koloniën.

Het verlies zijner koloniën is niet slechts *eene moreele degradatie* voor het Duitsche volk geweest (althans in zijn bedoeling), doch ook *een materieel verlies van de eerste orde.* Het is — meent de *Java-Bode* (22/8 „Duitsche aspiraties") — voor landen, die wèl koloniën bezitten, goed ook eens te wijzen op deze zijde van het vraagstuk. *Spanje* verkocht in 1909 de Carolinen, Marianen- en Palau-eilanden aan Duitschland voor 20 millioen mark. *Denemarken* verkocht in 1916 de Antillen aan Amerika voor $ 25 millioen. Den geheelen handelsomzet der vroegere *Duitsche koloniën* tot basis nemend, kwam Beischer tot eene waarde van R. M. 14 milliard, Zache kwam op R. M. 18½ milliard; een ander kwam, op basis der bevolkingssterkte, op eene schatting van R. M. 9¼ milliard. Dit verlies is nog slechts een deel van het totale verlies. Thans lijdt Duitschland, vergeleken bij vroeger, op 100 millioen aan tropische grondstoffen of half-fabrikaten een verlies van 40 millioen. Alle particuliere bezittingen van Duitschers in de vroegere koloniën werden in beslag genomen, en de vergoeding van de schade der eigenaren werd aan Duitschland opgelegd. De waarde is geschat op R. M. 1015 millioen en het Rijk kon hiervan slechts 1 à 1¼ % vergoeden. De fabel der Duitsche inferioriteit op koloniaal gebied heeft sinds lang afgedaan; aan *het Westersch koloniale front* kunnen de 65 millioen Duitschers zeer noode worden gemist. Problemen als dat der koloniën moet men van ruim standpunt bezien, ver buiten den nationalen horizon. Immer blijft het machtsbeginsel, ook van den modernsten kolonisator, een element van groote beteekenis. Het is — zoo besluit de *J. B.* — voor alle Westersche koloniseerende Staten, van het uiterste belang dat het Duitsche volk zoo spoedig mogelijk weer in hun rijen wordt opgenomen. Het koloniale vraagstuk heeft nog slechts ten deele een Engelsch, Fransch of Hollandsch karakter, en het raakt een algemeen belang.

Internationale en Oostersche vraagstukken vinden wij besproken o.a. in het *Soer. Hbl.* (15 t/m. 22/8, Correspondenties, w. o. „De toestand in Zuid-Afrika", d.d. 19 Aug. van Dr. H. D. van Broekhuizen).

De Indische zaak.

Het publiek in Indië heeft zich in al zijn lagen neergelegd bij alle maatregelen, welke door de malaise noodig werden; het heeft deze aanvaard op eene wijze waaraan men in Holland een voorbeeld kan nemen. De mislukking der Economische Conferentie, de berichten over de financieele positie van Holland.... dit alles laat voor het publiek in Indië niets meer over van de illusies, welke nog in de openingsrede tot uiting kwamen, als de hoop op wijziging der wereldsituatie. *Ned.-Indië* dient zich — n. h. i. van de *Java-Bode* (15 en 16/8 „De Indische zaak") — te zien als vrijwel geheel op zichzelf aangewezen; Indië heeft het huidige levensniveau, met de mogelijkheid eener bescheiden doch daarom niet minder weldadige opleving, te aanvaarden met prijsgeving van het reddende wonder; derhalve zullen ook uiterste maatregelen worden genomen om de débâcle onzer Staathuishouding te voorkomen. Indië's belang moet in Indië volstrekt domineeren. Terwijl ieder met voldoening constateert dat Holland Indië's tekorten dekt, moet men er rekening mee houden dat sinds tientallen van jaren het goud dat eigenlijk als de Indische reserve dient te worden beschouwd, uit dit land is weggevloeid. De Regeering wekke *in Indië belangstelling en medewerking,* door de aankondiging van alle maatregelen, welke noodzakelijk zijn! Tegenover den geweldigen val der inkomsten, zoowel van den Staat als van het Volk, zinkt de bezuiniging weg als iets van vrijwel geen beteekenis. De *ontvangsten uit belastingen* vormen thans 4/5 der totale ontvangsten; de resteerende 20 % worden gevormd door opbrengsten uit de monopolies, bedrijven en diversen. Van 12 tot 15 % in het begin dezer eeuw, steeg het aandeel der Europeanen in 1932 tot 50 %; het aandeel der Inlandsche bevolking daalde van 75 tot 30 %. Men heeft Indië *een veel te kostbaar regeeringsapparaat* gegeven, zoodat men voor de betaling hiervan grootendeels is aangewezen op eene kleine Westersche groep.... die volkomen afhankelijk is van de wereldmarkt. Op die àl te kostbare constructie is de laatste jaren onophoudelijk gewezen; immer te vergeefs! Een kolossaal verminderd volksinkomen heeft een slechts in zeer geringe mate verminderd bedrag aan landsuitgaven op te brengen. De landsuitgaven moeten naar beneden. Niets en niemand mag worden gespaard voor dit alles beheerschende belang, dat alleen met radicale maatregelen veilig is te stellen. Tenslotte wijst de *Java-Bode* op *de luxe in de landshuishouding,* door welker uitroeiing tientallen millioenen zijn te bezuinigen. Alles komt *h. i.* aan op de geschiktheid der Regeering zich te doen gelden en op den zedelijken moed den goeden weg te gaan zonder voor elk „recht" om te buigen. Er liggen geweldige complexen rechten opgetast.... en men vergeet dat ze waardeloos worden als de Staat zich financieel niet meer kan handhaven. Er is geen hooger recht dan dat van den Staat: op redding van financieelen ondergang. Eene Regeering die deze Indische zaak: *de voorkoming eener financieele débâcle,* op grondige wijze systematisch en in openbaarheid gaat behartigen, zal het beste deel van het publiek achter zich vinden.

De *Java-Bode* schrijft over „Indische pensioenbond" (19/8, 3de bl.), „Tijdelijke pensioenkorting" (21/8), „Eigen pensioenen" (21/8, 3de bl. *J. H. G.*), „Onjuiste bewijsvoering" (22/8) en „Dies Natalis der Geneesk. Hoogeschool" (16/8), het *Soer. Hbl.* over „Verlaging pensioensmaximum" (21/8, 3de bl. *Vad. Club*).

Recht of voordeel bij arbeidsverhoudingen.

Eene algemeene *regeling der arbeidsverhoudingen* in de groote cultures verkeert op het Kantoor van Arbeid in vergevorderd stadium van voorbereiding. De *Java-Bode* (19/8 „Recht of Voordeel") staat op *het standpunt:* zoo spoedig mogelijk voor alle Europeesche werkers (ook voor de administrateurs) eene arbeidsovereenkomst, waarin *enkele primaire rechten* van den werknemer worden vastgelegd. Vooral hier, zal zich *h. i.* in de beperking de Meester toonen. Zoo ooit voor den werknemer groote *matiging in eischen*, en in verwachtingen noodig is, dan is het ten aanzien dezer materie. Naar alle waarschijnlijkheid moet men ook voor de toekomst rekenen op *zeer scherpe concurrentie,* over een steeds grooteren sector van het bedrijfsleven, door Oost-Azië. *Indië van thans* is iets anders dan het Indië van zes maanden geleden, vooral: van een paar jaar geleden, en het is de vraag, hoe het Indië der naaste toekomst er zal uitzien. In drie jaren tijd is bijv. het beeld in de Suikerindustrie in Midden- en Oost-Java zóó volkomen veranderd dat het even ver en bijna even dwaas schijnt, als de periode van den tulpenhandel, of van de weelde der Bandasche perkeniers. Laten deze dingen tenminste stemmen tot bescheidenheid in verlangens. Ook in tijd van misère heeft de werknemer behoefte aan *Recht; Voordeel* kan eerst daarna komen. *Recht* is: een schriftelijk contract met een behoorlijken opzeggingstermijn, vrije dagen, wellicht vrije geneeskundige behandeling. Is er, nà dit Recht, nog *Voordeel* te verwerven: verlof, pensioen, zoo mogelijk nog meer.... des te beter; ieder zal daarmee gelukkig zijn. Doch laat men dankbaar zijn, indien er tenminste Recht voor den werknemer zal zijn te vinden, en met het overige wachten tot men althans wat meer weet van de toekomst.

Wij vestigen de aandacht op het *Soer. Hbl.* (28/7, 3de bl. „Ervaring van een Suiker-planter in Britsch-Indië).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers

De nationalistische federatie en de regeeringsmaatregelen.

Inheemsche bladen hadden een bekendmaking afgedrukt, inhoudende de resoluties, welke na bespreking van de regeeringsmaatregelen van den laatsten tijd op een te Solo gehouden conferentie van den raad van advies der P.P.P.K.I., de federatie van nationalistische vereenigingen genomen zijn. Zij luidt naar de letter:

„De conferentie, van oordeel zijnde dat:

1e. het in verschillende deelen van Indonesië toegepaste passenstelsel (Minangkabau, Tapanoeli, Bangka) alle bewegingsvrijheid belemmert en tegengaat;

2e. de persbreidel tegen de Soeara Oemoem is toegepast terwijl geen voldoende termen voor de toepassing daarvan aanwezig waren;

3e. het verbod aan ambtenaren om lid te zijn van de P.I. en P.N.I. een beknotting is van het recht tot vereeniging en vergadering der landskinderen en belemmerend werkt t.a.v. hun nationale en patriottistische verlangens;

4e. het verbod der regeering aan hare ambtenaren om in een vakvereeniging te gaan, in welker bestuur niet ten minste één ambtenaar zit, beteekent dat de reeds be-

perkte vrijheid om zich in een vakvereeniging te organiseeren, nog meer is beknot;

5e. het vergaderverbod tegen de Partindo, Pendidikan Nasional Indonesia, Permi en P.S.I.I. over heel Indonesia beteekent een buitengemeene beperking van het vergaderrecht der bevolking van Indonesia, terwijl de openbare rust en orde niet bedreigd worden door de grondslagen en de actie van die vier groepen, welke grondslagen en actie steeds openbaar en niet verborgen zijn gehouden;

6e. de arrestatie van ir. Soekarno krachtens art. 153 bis van het W. v. Str. en het in overweging nemen van diens verwijdering het rechtvaardigheidsgevoel wondt:

besluit:

1e. tegen die stappen te protesteeren;

2e. zoo krachtig mogelijk te ijveren voor de afschaffing van die maatregelen;

3e. het Volk van Indonesia op te wekken, meer kracht bij te zetten aan de actie voor de opeisching der nationale en patriottistische rechten".

Een onkwetsbaarheidsamulet.

Volgens de Inheemsche pers heeft zich dezer dagen te Djocja ergens in kampong Notopradjan een vermakelijke geschiedenis afgespeeld met een onkwetsbaarheidproef.

Eerst diene ,dat volgens de overlevering de „geel-ijzeren" knots (besi koening) van een der vroegere vorsten van Blambangan den drager onkwetsbaar maakt. Wie er in slaagt een stuk van dat materiaal in handen te krijgen, is onkwetsbaar.

Nu ging eenigen tijd geleden het gerucht, dat in het Pakemsche verscheidene lieden besi koening hadden gevonden, en dat daarvoor bedragen werden gevorderd van 10 tot 30 mille per stuk.

Dit had tengevolge dat zich naast een categorie eigenaren en a.s. koopers, ook een gezelschap „makelaars" vormde, die aan liefhebbers een stuk van dit onkwetsbaarmakend materiaal zouden kunnen bezorgen.

Doch de liefhebbers waren wantrouwend. Was het omdat bleek, dat de hoeveelheden onkwetsbaar-makend metaal welke werden aangeboden, voldoende groot waren om heel Ned.-Indië van Blambangansche knotsen te voorzien?

Of was het, dat op andere wijze de aspirant-koopers lucht hadden gekregen van „onzuivere koffie".

In ieder geval is een feit, dat werd besloten tot een bijeenkomst van eigenaren, a.s. koopers en makelaars waarin een proef met de onkwetsbaarheid zou worden genomen. Die bijeenkomst is nu gehouden.

De persoon waarop de proef zou worden genomen, maakte evenwel ernstige bezwaren tegen het probeeren van scherpe voorwerpen op zijn vleesch. Zelfs in deze malaise bleek niemand bereid zich aan zoo'n proef te onderwerpen.

Doch een der makelaars wist er wel raad op. Indien het vasthouden van zoo'n stuk besi koening inderdaad onkwetsbaar maakte, dan zou geen scherp voorwerp iets kunnen uitrichten tegen bloedlooze gedeelten van het menschelijke lichaam: men zou hem b.v. niet kunnen scheren ,noch zijn nagels kunnen knippen.

Zoo werd besloten. De proef-persoon nam een stuk besi koening in de hand, en tot groote teleurstelling van allen liet de man zich rustig en netjes scheren en vervolgens de nagels van de vingers knippen.

Alle droomen van eigenaars omtrent groote vermogens, alle droomen van lieden die reden hadden om zich (b.v. tegenover klewangs en vuurwapenen van de politie) onkwetsbaar te kunnen maken, zij vervlogen alle.

Maar dat anderen hebben gelachen is begrijpelijk. Ook de „makelaars" lachten gelijk tani's die kiespijn hebben.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht

De Tempelier.

In het nummer van 16 Augustus wordt een beschouwing gewijde aan den Indischen „Moederdag", gehouden op initiatief van het Leger des Heils. Voorts een en ander over opiumbestrijding.

De School.

In het nummer van 18 Augustus wordt het artikel over vakonderwijzers voortgezet. Het nummer bevat verder enkele beschouwingen over de pensioenkorting. Ook in het nummer van 11 Augustus wordt over de pensioenkortingen geschreven. De salarisvoorstellen hadden in dit nummer eveneens de aandacht.

Orgaan N.-I. Plantersbond.

Het nummer van 19 Augustus geeft een overzicht van het bondswerk en staat stil bij de inwendige organisatie.

Economisch Weekblad voor N.-I.

In het nummer van 4 Augustus schrijft mr. J. H. Hoogesteger over den suikeraccijns. Voorts bevat dit nummer tal van statistische gegevens op economisch gebied betreffende Indië en de landen rond den Pacific.

Onze Overzeesche Gewesten.

In het nummer van 24 September komen beschouwingen voor over de positie van vreemdelingen in Ned.-Indië.

De Banier.

In het nummer van 10 Augustus een artikel over „Bataksche mentaliteit". Wij treffen in dit nummer verder een artikel aan over een internationale christen-studentenconferentie op Java. In het nummer van 17 Augustus treffen wij beschouwingen aan over zending en onderwijs.

Actueel Wereldnieuws en Sport in Beeld.

In het nummer van 26 Augustus wordt bij fraaie opnamen, de Krakatau-uitbarsting herdacht. Voorts een geïllustreerde bijdrage over zeilsport in Indië.

De Stuw.

Het nummer van 16 Augustus bevat een artikel over „Regeering en Volksraad" en over het Binnenl. Bestuur. De beschouwingen over de bestuurshervormingen worden in deze aflevering voortgezet.

De Rijkseenheid.

In het nummer van 20 September treffen wij o.m. aan een artikel over de ontworpen Indische pensioenkortingen.

Onze Stem.

In het nummer van 11 Augustus treffen wij aan een artikel: „Het I.E.V. en de particuliere werknemers". In het nr. van 18 Augustus komt o.m. een en ander voor over de kolonisatie op de Giesting.

„Mededeelingen" van de Handelsvereeniging te Medan.

In het nummer van 15 Augustus komt voor een overzicht van den economischen toestand van Sumatra's Oostkust gedurende het eerste halfjaar van 1933.

Volkscredietwezen.

De Juli-aflevering opent met een artikel: „De hoofdlijnen der algemeene Volkscredietbank". Voorts bevat dit nummer o.m. een artikel: „De Algemeene Volkscredietbank en de crisis", terwijl voorts beschouwingen worden gewijd aan de voorziening in de individueele credietbehoeften en het risico.

De Planter.

Het nummer van 16 Augustus bevat o.m.: beschouwingen over de positie van den cultuurgeëmployeerde op Java en in Deli.

Landbouw en Veeteelt.

Het nummer van 15 Augustus geeft verschillende aanteekeningen bij de inzendingen van planten, pluimvee en huisdieren op de Pasar Gambir-tentoonstelling 1933.

Indologenblad.

In het nummer van 15 September komt o.m. voor een artikel over de opleiding der Indische Bestuursambtenaren.

Het Mulo.

In het nummer van 15 Augustus komen eenige beschouwingen voor over de z.g.n. A. en B.-afdeeling, een kwestie waarin nogal verschil van opvatting bestaat.

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Koloniaal Missie-tijdschrift.

Het nummer van 15 Sept. opent met een beschouwing over de katholieke missie in de Bataklanden. Voorts een en ander over de viering in Suriname van het 200-jarig bestaan der Congregatie van den Allerheiligsten Verlosser.

Het Zendingsblad van de Gereformeerde Kerken in Nederland.

In de Sept.-afl. wordt stilgestaan bij den arbeid onder de Chineezen en studeerende inlanders in Nederland. Voorts een en ander over het Zendingshospitaal te Magelang.

De Katholieke missiën en het Christ. Huisgezin.

In de Sept.-aflevering komt o.m. een en ander voor over de Flores-missie.

Wolanda Hindia.

De Aug.-Sept.-aflevering opent met een artikel over de Javaansche jeugdbeweging en jeugdwerk.

Nieuwe Uitgaven.

Als uitgave van de Kon. Ver. Koloniaal Instituut te Amsterdam, ontvingen wij den „Gids" betreffende Borneo in het Volkenkundig Museum.

Uitgaande van de afdeeling Handelsmuseum van het Kol. Instituut zagen het licht: „De bodem der tropen in het algemeen, en die van Ned.-Indië in het bijzonder", door prof. dr. E. C. Jul. Mohr, tweede stuk. Deel I. Prijs f 3.—.

Eveneens van de afd. Handelsmuseum gingen de volgende publicaties uit: „Grondstoffen voor het insecticide rotenon in Ned.-Oost- en West-Indië", door W. Spoor en P. A. Rowaan; „Iets over de ontwikkeling van de bananenindustie", door J. van Male en „De Cultuur van Surinaamsche koffie", door dr. C. J. J. van Hall. Prijs f 0,70.

Bij Thieme in Zutfen zag het licht: „West-Indische peperpot", door Sir T. R. St. Johnston, in de bewerking van den heer Heyligers.

Suriname

De Koffiesteun.

Wij lezen in Suriname van 18 Juli het volgende:

„In 1931 bedroeg deze steun 15 cent per Kg. koffie over de productie van 1930. Dit jaar wordt niet op gelijke wijze gehandeld n.l. over de productie van het afgeloopen jaar, doch over het gemiddelde van de laatste drie jaren.

Van welke basis men ook uitgaat met betrekking tot deze steunverleening, verschillen zullen voorkomen, waardoor de een iets bevoordeeld wordt boven de ander.

Door het gemiddeld te nemen van de laatste drie jaren, zooals het voornemen bestaat ingevolge de mededeeling van de Ondernemersraad, ontstaat een groote onbillijkheid door de bizondere bevoordeeling van één onderneming.

Iedereen kan voor zichzelve de berekening maken, slechts de uitkomsten volgen.

Oogenschijnlijk deelt deze plantage in die bevoorrechting, klaarblijkelijk niet als men in aanmerking neemt, dat de steun aan plantage Tourtonne toen verleend haar thans ten goede komt.

Blijkens de cijfers hierboven wisselt de steun aan alle plantages te verleenen om en bij de 50 %. Alleen De Maasstroom krijgt een toeslag van 30 % op die 50 %, Slootwijk daarentegen een afslag van 30 % op die 50 %.

Accaribo	krijgt nu	ongeveer 45 % van den steun van 1930
Guineesche Vriendschap	„ „	ruim 48 % „ „ „ „ „
Jagtlust	„ „	56 % „ „ „ „ „
De Maasstroom	„ „	64 % „ „ „ „ „
Slootwijk	„ „	40 % „ „ „ „ „
Wederzorg	„ „	50 % „ „ „ „ „
De West Indische Plantage Mij. voor hare 3 plantages	„ „	46 % „ „ „ „ „
W. I. M. E. C. voor hare 3 plantages	„ „	48 % „ „ „ „ „
Ma Retraite	„ „	63 % „ „ „ „ „

Het zou toch veel eenvoudiger zijn indien de steun dit jaar te verleenen 50 % bedraagt van die van 1931. — Verschillen blijven uitgesloten, van bevoorrechting geen sprake, en controle over het product in 1932 verkregen, wat noodzakelijk zal zijn, overbodig.

Wij bevelen deze zaak aan in de welwillende overweging van de Gouverneur."

De heer Mac May antwoordt daarop in genoemd blad van 21 d. a. v.:

„Naar aanleiding van de in Uw courant no. 57 gepubliceerde berekening inzake de koffiesteun, moge ik het volgende opmerken.

De te verstrekken steun in 1933, kan nooit minder bedragen dan 53 % van het over 1930 uitgekeerde bedrag; immers volgens het door U aangehaalde rapport van den Ondernemersraad zal „een hernieuwe steun aan die (koffie) cultuur worden verleend van 8 ct. per K.G., over de gemiddelde productie van 1930, 1931 en 1932, met dien verstande dat, wanneer dat gemiddelde lager mocht zijn dan de productie over 1930, alsdan laatstgenoemd productiecijfer als basis zal worden genomen."

De gemaakte berekening voor de plantages die volgens U minder dan 53 % van 1930 zouden ontvangen moet dus aan een vergissing toegeschreven worden. Op de andere door U gestelde cijfers valt niets af te dingen. Inderdaad

is het waar dat bij de nieuwe regeling enkele ondernemingen in een eenigszins bevoorrechte positie komen te staan, maar ik meen wel te mogen veronderstellen, dat eerst na rijpelijk wikken en wegen deze nieuwe basis voor de steunregeling is gekozen.

En aan de planter past het in deze tijden niet daarover critiek uit te oefenen; immers „ein gegebener Gaul...."

Volkomen juist, de steun kan niet minder bedragen dan 8/15 × 100 % of 53 % van hetgeen in 1931 verleend is.

Het voorbehoud gemaakt, dat wanneer de gemiddelde productie over de drie laatste jaren kleiner is dan die over 1930, deze laatste maatgevend is voor de in 1933 te verleenen steun, is door ons overzien."

Sinaasappelen.

Onze veronderstelling, dat de kort geleden aangevoerde sinaasappelen verkrijgbaar zouden zijn bij Tellekamp in de Korte Poten, waar ze voorheen ook konden gekocht worden, blijkt niet juist. Ze zijn in de residentie, voor zoover ons bekend, alleen te koop bij W. de Haaff, Frederik Hendriklaan 205 bij de Willem de Zwijgerlaan. De prijs is 6 cent. De sinaasappelen zijn bijzonder goed, saprijk en zoet. Men verzuime niet ze te koopen.

Toeristenbezoek.

Suriname is op het gebied van toerisme niet verwend. Wij wezen daarop reeds in Vreemdelingenverkeer van September 1914 no. 12 en in het K. W. van 16 Juli 1931 no. 29. De stroom is al vele jaren naar Curaçao gegaan dat daarbij wel voer. Thans heeft ook Suriname zijn deel gehad, toen de Stuyvesant op 2 Aug. een 20-tal Nederlandsche toeristen medebracht. Met een speciale trein bezocht een deel hunner het Placer De Jong, bezichtigden Indianenkampen, het waterleidingbedrijf te Republiek, de berg Maäbo, enz. Zooals begrijpelijk is werden tal van Boschneger- en Indianenvoorwerpen aangekocht, vooral negertrommen (meldt de Surinamer). Het blad Suriname knoopt aan dit bezoek de volgende ontboezeming vast, welke wij gaarne overnemen:

„In Demerara wordt er veel werk gemaakt om de toeristen, die des zomers geregeld dit land bezoeken met de zg. Ladybooten eene behoorlijke ontvangst en nuttig verblijf in de Kolonie te verzekeren. Wij meenen te weten dat het Gouvernement daarvoor speciaal een permanente Commissie heeft aangewezen, die in overleg met de betrokken scheepvaartmaatschappijen en andere belanghebbenden, naar gelang van den duur van het verblijf, een plan uitwerkt, waardoor de bezoekers de gelegenheid krijgen in de korte tijd van hun verblijf het voornaamste van Britsch-Guyana te zien.

Onlangs nog heeft de Voorzitter van deze Commissie radiografisch een toeristengezelschap, dat juist in Trinidad was aangekomen, toegesproken en een bezoek aan Georgetown warm aanbevolen, op welke invitatie men is ingegaan en het oorspronkelijk reisplan, dat Port of Spain als eindpunt had, gewijzigd, waardoor Demerara van de voordeelen van een dergelijk bezoek kon genieten.

Nu, dank zij de reclame van de Koninklijke Nederlandsche Stoomboot Maatschappij, ook velen in Nederland hunne vacantie in de West doorbrengen, bevelen wij het voorbeeld van Demerara gaarne aan.

Bezoekers zijn welkom, zij brengen tijdelijke — wie weet wat later daaruit voortvloeien kan — voordeelen voor het land mede, het Bestuur zorge dan deze bezoeken zoo populair en nuttig mogelijk te maken door faciliteiten te verleenen en maatregelen te treffen, dat de vreemdelingen betrouwbare inlichtingen krijgen."

Surinamers op Trinidad.

De Banier van 10 Aug. meldt:

„Blijkens een bericht in de „Port of Spain Gazette" van 8 dezer, is door onze landgenoot Louis H. Emanuels, uit naam van de Anglo Dutch Information Bureau op Trinidad, een collectie bijzondere orchideeën aan H. M. onze Koningin aangeboden ter gelegenheid van Haar a.s. verjaardag.

De orchideeën zijn op 7 Augustus verscheept met het s.s. „Costa Rica" van de K. N. S. M. en zullen te Den Haag in ontvangst worden genomen door de Directeur van Landbouw.

De Surinamers op Trinidad zullen ter gelegenheid van H. M. geboortefeest de armen op Trinidad bedenken als blijk van hulde aan hun Koningin Wilhelmina.

Zending en Missie.

In de Herrnhutter van 13 Aug. lezen wij, dat de bouwschuld der Stadszending tot het verleden behoort en de laatste bouwsteenen in figuurlijken zin (de schuld bedroeg op 1 Juli nog ƒ 259) op 8 Aug. zijn bijeengebracht. Met de Suriname-zending staat het nog maar slecht op geldelijk gebied. Het tekort over de jaren 1929—1932 is nu al tot meer dan een ton opgeloopen.

Het Zeister Zendingsgenootschap der Evangelische Broedergemeente schrijft ons, dat het den moeilijken en zoo dringend noodzakelijken arbeid in Suriname niet kan blijven doen zonder meer steun en medeleven van protestantsch Nederland. Alle reservefondsen, die tot beschikking van het genootschap stonden zijn uitgeput en de last van de tekorten wordt van jaar tot jaar zwaarder. De bange vraag van het bestuur in Zeist is, of die steun komen zal dan wel, of de Boschnegers en andere rassen in Suriname door dan noodzakelijke belangrijke inkrimping van het werk aan hun lot zullen moeten worden overgelaten.

En nog steeds blijft het binnenland slachtoffers vragen.

Het „Doodenland" van Suriname eischt steeds van de zending en de zendelingen zware offers. Zoo meldt men thans aan het Zeister Zendingsgenootschap uit Suriname, dat zendeling A. Seedorf en echtgenoote ziek van Botopasi (boven-Suriname) naar Paramaribo zijn teruggekeerd, beiden lijdende aan malaria. Zij brachten tevens de tijding mee, dat hun 15-jarige zoon aldaar aan zwartwaterkoorts was overleden.

De R.-K. Missie heeft den 15den Augustus een inlandsche congregatie in het leven geroepen voor jongedochters in Suriname. Zij draagt den naam van „Dochters van Maria Onbevlekt Ontvangen". Tot bijzonder doel hebben zij alle werkzaamheden, onderwijs, ziekenverzorging e. d. welke in de Missie noodzakelijk wordt geacht. Geen onderscheid wordt gemaakt tusschen kleur en ras. Zes Surinaamsche meisjes legden den 15den hun gelofte af.

Onderwijs.

In De West lezen wij dat de 19-jarige onderwijzer M. de Miranda, die een jaar geleden in Suriname voor de hulpakte slaagde, thans in Nederland de hoofdakte heeft behaald. Binnen het jaar had deze „kranige prestatie" plaats.

De Koms boek.

In De Banier wordt aangekondigd, dat het boek van De Kom: Wij slaven van Suriname, waarvan de prijs (gebonden) op ƒ 1,50 is gesteld, porto inbegrepen, verkrijgbaar zal zijn bij de Algemeene Boekhandel, Staalstraat 18, Amsterdam C. Bij inteekening, want na 14 Sept. werd de prijs tot ƒ 2,50 verhoogd.

Curaçao

Scheepvaart.

Er is in de cijfers der op Curaçao ingeklaarde schepen wel eenige verbetering waar te nemen. Men oordeele over de maanden Januari tot Juli 1933, vergeleken met hetzelfde tijdvak over 1932:

2787 (2665) stoomschepen, metende 16.619.628 (16.313.298) M.³ en 677 (610) zeilschepen, met een inhoud van 55.853 (54.452) M.³

Middelen.

Juli 1933 overtreft Juli 1932 met ƒ 20.000,— en het 1/12de der raming met ƒ 6.000,—. Meer dan in 1932 brachten op: invoerrecht ƒ31.000,—, gedistilleerdaccijns ƒ 7.000,—, grondbelasting ƒ 16.000,—, loodsgelden ƒ 21.000,—; lager bleven: inkomstenbelasting ƒ 26.000,—, posterijen ƒ 4.000,—, alle andere ontvangsten ƒ 24.000.—.

De eerste zeven maanden brachten met ƒ 3.789.773,— ƒ 470.000,— meer op dan in 1932, maar bleven ruim ƒ 40.000,— beneden de raming.

Een goed bedoeld, maar grappig aandoend verslag.

Onder dit opschrift schrijft het *Algemeen Handelsblad:*

„Van de afscheidsreceptie ter gelegenheid van gouverneur Van Slobbe's vertrek naar Europa geeft de brave „Amigoe" het volgende verslag:

„Zaterdagavond had er op het Gouvernementshuis een druk bezochte afscheidsreceptie plaats: „Tout Paris" was er."

Tout Paris. Dat hebben wij, om ons tot de koloniale gebieden te beperken, zelfs op een receptie ten paleize te Batavia nooit ontmoet! En daar placht de society zich heel wat te laten voorstaan op haar mondainiteit en plaats van inwoning!"

Papiamentsch in de radio.

Volgens *La Cruz* van 16 Aug. l.l. „zegt men", dat de radio-zender te Caracas een half uur lang in het Papiamentsch heeft uitgezonden.

Oud zeer!

Wat *Het Huisgezin* bezielt om in dezen tijd de dies ater van 8 Juni 1929 in herinnering te roepen, weten wij niet. Maar het blad doet het, en betoogt, dat de gouverneur de zondebok is geweest, terwijl de regeering de ware schuldige was.

De *N. R. Ct.* dient *Het Huisgezin* daarop de volgende afstraffing toe:

„Het is duidelijk, dat het blad nog steeds

niet kan inzien, dat er twee zondaarsbankjes waren: één voor de regeering, maar ook één voor den toenmaligen gouverneur, ongeacht de geringe militaire macht, die hij tot zijn beschikking had. Op het zondaarsbankje van de regeering heeft niemand den ex-gouverneur willen zetten; het zou een schreeuwende onbillijkheid zijn geweest.

Dat van hem een rol, van Speyk waardig, zou zijn verlangd, is ook geheel onjuist en doet de nagedachtenis van onzen jongen held van 1830 geen eer aan.

Immers wat men van den toenmaligen gouverneur in elk geval had mogen verwachten toen hij eenmaal de gevangene van den rebellenhoofdman was, is niet anders dan dit: een volstrekte lijdelijkheid te bewaren, hetgeen een weigering in zich sloot om als werktuig van den Venezolaan en diens plannen te fungeeren. Ondanks de bedreiging van plundering van de stad en brandstichting in de (verdedigde) petroleuminstallaties. Ondanks welk tekort aan militaire macht ook.

Dat men hem daarmede, met het oog op de daaruit voortspruitende mogelijkheid van gevaar ook voor menschenlevens, een heldenrol als die van de lont in het buskruit opdringt, is bezijden de waarheid. Het toont tevens aan, dat in de waardeering van het radicale gemoed der redactie van Het Huisgezin — voor zooveel daarbij niet ook de zwakheid tegenover den geloofs- en partijgenoot meespreekt — nog altijd niets staat boven de afwending van het gevaar voor de veiligheid en de eigendommen van de bevolking.

Zou een volk, voor hetwelk dat het hoogste goed is, eigenlijk nog wel bestaansrecht hebben?

Veel eerbied zouden wij er in elk geval niet voor koesteren."

Wij meenen het best te doen de repliek van het aangevallen blad maar niet te vermelden.

Uit den Verren Vreemde

Annie Besant.

Britsch-Indië heeft voor de geschiedenis van onzen tijd twee figuren naar voren gebracht, die nog genoemd zullen worden, als de hoogste hoogwaardigheidsbekleeders in de kolonie en in de vorstenstaten reeds lang vergeten zullen zijn: Gandhi en Annie Besant.

Tusschen deze twee persoonlijkheden bestaan groote verschillen, van geboorte, van streven, van middelen, die hen als tegenstanders soms fel tegen elkander hebben doen ingaan, maar wanneer de historicus zich zal zetten tot het toewijzen van ieders plaats in het gebeuren van het eerste ⅓ van onze eeuw zal hij die twee figuren vaak naast elkander hebben te stellen.

Beiden hebben gestreden voor de politieke vrijmaking van Indië. Beiden hebben voor dien strijd achter de tralies gezeten. Beiden hebben, gesteund door duizenden van volgelingen, van aanbidders, groote successen behaald, die ten slotte, door de reactie van den nieuweren tijd, weer tot geringer afmetingen zijn teruggebracht. Annie Besant ijverde voor Home Rule voor Indië, feitelijk deed Gandhi dit ook, maar zij keurde diens stelsel van non-coöperatie ten stelligste af. Elk streed op zijn manier voor opheffing van de Indiërs. Maar kwam Annie Besant, als een westersch opgevoede vrouw, vrij op voor verbetering van velerlei misstanden in het orthodox kastenstelsel, voor vrijmaking van de vrouw, voor afschaffing van de kinderhuwelijken, voor verheffing door onderwijs, Gandhi zit zelf te vast in de bestaande verhoudingen om er flink tegen in te durven gaan, al toont zijn ijveren voor verbetering van het lot der paria's hoe ook in dit opzicht toch gelijkheid van gevoelen bestaat.

De zeer bijzondere positie, welke Mrs. Besant in Indië ingenomen heeft, is wel het duidelijkst in 1917 tot uiting gekomen. Het was in volle oorlogstijd. Britsch-Indië gaf zijn contingent aan strijders. Dit vond Mrs. Besant's instemming, maar zij putte er een reden te meer uit voor haar propaganda voor Home Rule, en deze voerde zij met zoodanige middelen, dat de regeering het noodig vond haar te interneeren. Intusschen werkte de partij, die voor een zelfstandig Indië ijverde, door, en deze besloot een Nationaal congres te houden. Kort voordat dit eerste National Congress bijeen kwam, werd Mrs. Besant weer vrij gelaten. En toen deed zich het zeker zeer bijzondere feit voor, dat, in het land waar de vrouw op politiek gebied nog niet mondig was, het eerste Indisch *nationale* congres zich tot voorzitter koos een Engelsche vrouw. Uit haar openingsrede bleek toen duidelijk hoe zij zich de taak van Engeland en van Indië in eensgezindheid ten bate van het welzijn van de geheele wereld dacht. Van deze gedachte is het National Congress, dat een permanente partij werd, echter al verder en verder afgeweken; het ging „zelfstandig" meer en meer beschouwen als een geheel los van Engeland. Dit bracht Mrs. Besant er toe zich van samenwerking ermede te onthouden. Toch werkte haar invloed nog na. Bij de vraag aan de Indiërs: geven jullie eens aan hoe de staatkundige verhouding te regelen ware? vonden zij later niets beters dan een ontwerp, waarvan Mrs. Besant den grondslag had aangegeven. Van haar hand is de geschiedenis verschenen van den Home Rule-strijd in Indië, onder den titel: India; bound or free?

De wereldnaam, dien zij verworven heeft, is niet in de eerste plaats verkregen door hetgeen zij op politiek gebied gedaan en bereikt heeft, al staat in het leven van deze merkwaardige vrouw alles met elkander in verband. De op 86 jarigen leeftijd te Madras overledene is tot het laatst toe de leidster geweest van een voornamen tak van de Theosofische beweging. Ook in den als zoodanig gevoerden strijd is zij — evenals in den politieken — er toe gekomen zich af te scheiden van personen en richtingen, met welke zij eerst samenwerkte, maar ook daar werkte haar invloed, na de scheiding, toch merkbaar door.

Bij haar eerste optreden in Indië bracht zij Westersche wijsheid naar het Oosten. Later heeft zij Oostersche wijsheid aan het Westen willen brengen. Wij kunnen hierop hier niet nader ingaan. Geslaagd is zij tot zekere hoogte in beide richtingen.

Aan ons land heeft zij eenige malen een bezoek gebracht. Velen zullen zich harer nog herinneren.

De kampen, waar Krishnamurti, bij Ommen, jaarlijks de hem, door Mrs. Besant, toegedachte Messias-taak kwam vervullen, binden haar nagedachtenis ook nog in het bijzonder aan ons land.

In December 1921 benoemde de Hindoe-Universiteit van Benares haar tot doctor, honoris causa, in de letteren. Deze hoogeschool was, evenals het National Congress, ontstaan uit het door haar in 1898 gestichte Central Hindu College.

Als wij nog vermeld hebben, dat zij als schrijfster en als spreekster een onnoemlijk aantal boeken, artikelen en redevoeringen nalaat, dat zij een leidende taak is blijven vervullen in de Co-Maçonnerie, die ook voor vrouwen open staat en over de geheele wereld verspreid is, dat zij de stichter is van de Britsch-Indische Boyscout-beweging, dan hebben wij, meenen wij, een flauw idee gegeven van de groote werkzaamheid van deze wereldfiguur.

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling 's Gravenhage.

Mahasoetji-film.

Kennisgeving, dat op Dinsdag 17 October a.s. des avonds 8 uur in de groote zaal van het Excelsior-Gebouw, Zeestraat 57, alhier, de Mahasoetji-film (Van Java's Vulkanengeweld en het Wondere Bali), deel uitmakende van het Filmwerk „De Maha-Cyclus" van de N. V. Polygoon-Filmfabriek te Haarlem, zal worden vertoond.

Leden en begunstigers(sters) hebben met één huisgenoot toegang op vertoon van hun lidmaatschap- tevens contributiekaart 1933.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

Afdeeling Amsterdam.

Balineesche filmavond in het Koloniaal Instituut.

Naar wij vernemen organiseert het Comité voor Filmavonden en Uitvoeringen ten bate van het Genootschap „Liefdadigheid Naar Vermogen" op Woensdag 18 October, des avonds om 8 uur, een Balineeschen Filmavond in de groote Aula van het Koloniaal Instituut.

De Heer L. D. Petit, Secretaris van de afd. Amsterdam van de Vereeniging „Oost en West" zal dien avond aan de hand van lantaarnplaatjes spreken over de beteekenis van Bali met zijn schilderachtige volksgebruiken en plechtigheden. Op deze inleiding volgt het exotisch filmwerk „Kris", spelend in de heerlijke natuur van Bali. De film zal door middel van gramofoonplaten met Odeonversterker, met Balineesche muziek worden geïllustreerd.

De netto-opbrengst komt ten bate van het Kleeding-Comité L. N. V.

Toegangsbewijzen kunnen, uitsluitend schriftelijk, worden aangevraagd bij het Lid van het Comité, den Heer A. N. Neesen, Heemstedestraat 30 II, Amsterdam West.

Afdeeling Apeldoorn.

28 Sept. openingsavond; verslag volgende week.

Vrijdag 17 November: mej. M. C. W. Schoch, zendeling-diacones van het Nederl. Zendelinggenootschap, over „*De Minahassa*”, met lichtbeelden.

Donderdag 30 Nov.: Dr. Alb. C. Kruyt over: „Geestelijke waarden van een natuurvolk en het Westersch bestuur”, met lichtbeelden. Verder: „De Celebesfilm”.

De voordrachten op 17 en 30 Nov. zijn in: „La Bordelaise”, en toegankelijk voor: leden + 2 huisgenooten; begunstigers. Verdere introductie à *f* 0,50 p. p.

Werft leden!!!

De Secretaris,
J. C. BAARS,
Jagersweg 42, Tel. 4027

Afdeeling Nijmegen.

Eerste bijeenkomst voor leden in de 2de helft van 1933 op Zaterdagmiddag 23 Sept. in het Olympiatheater. *De Mahamoeliafilm.*

Deze bijeenkomst, waaraan ruim 200 leden met introducé's gratis deelnamen, werd bovendien bezocht door 120 niet-leden, die de gewone matinéeprijzen aan de bioscoop betaalden.

De onder-voorzitter der afd., Dr. Bantjes, opende om 2.30 de bijeenkomst. Hij wees er op, dat wij juist in dezen tijd van economische inzinking de belangstelling voor de ook zoo zwaar getroffen tropische deelen van het Rijk levendig moeten houden en daadwerkelijk moeten toonen door lid te blijven en zelfs te worden van de Koninklijke Vereeniging Oost en West met haar devies: Oost en West en Nederland, Krachtig door het Rijksverband. Dit gelde ook voor Nederlanders, die niet of niet meer rechtstreeks belang hebben bij het wel en wee van tropisch Nederland. Hij bracht verder het verlies in herinnering, dat de afdeeling leed door het overlijden en het vertrek van enkele leden. Ten slotte wees hij op de groote medewerking, die de afdeeling steeds voor haar filmvoorstellingen had genoten van den onlangs overgeplaatsten directeur van het Olympiatheater en sprak hij den hoop uit, dat zij die ook van den nieuwen directeur zou ondervinden.

Na een voorprogramma, dat onder meer geluidsfilmen der verschillende huldebetuigingen aan onze Koninklijke familie in het Amsterdamsche Stadion en elders gaf, kwam de eigenlijke O. en W. voorstelling, de Mahamoeliafilm van Borneo en Sumatra, een deel van den Maha-cyclus der N. V. Polygoonfilmfabriek te Haarlem, opgenomen op een reis door Ned.-Indië door den filmoperateur Ochse.

De vrees van enkelen, dat deze film wel niet veel nieuwe indrukken zou geven van Borneo en Sumatra, die wij in Nijmegen reeds zoo dikwijls op het witte doek zagen, bleek ongegrond. Haar meeste beelden betroffen hetzij streken dan wel onderwerpen, die wij nog nooit verfilmd zagen, b.v. de zeer uitgebreide serie van het eiland Nias en zijn volksleven en de series betreffende ziektebezweringen en betreffende het leven in een leprozenkolonie. Bovendien is deze film gemaakt door een deskundig filmoperateur, die doordrong tot in door een vakgenoot nog nimmer bereisde gebieden. De film geeft dan ook van niets te veel, dat vermoeit of verveelt, terwijl ook de teksten boeien door duidelijkheid en soms zelfs door dichterlijke of humoristische visie.

Een orkest speelde zeer goed en in harmonie met de beelden.

Namens het afd. bestuur,
W. C. CAMMAN.

Nijmegen, 24 Sept. 1933.

Mededeelingen

VAN DE REDACTIE.

De *Java-Bode* heeft een Krakatau-nummer uitgegeven, ter herdenking van de uitbarsting van dezen vulkaan in het jaar 1883. Zeer veel materiaal werd verzameld uit oude kranten, publicaties, gelegenheidsuitgaven, platenalbums, enz., dat de gebeurtenis op vulcanologisch gebied van een halve eeuw geleden, welke haar wedergade in de historie niet kent, weer voor den geest roept door woord en beeld. Een uitstekend verzorgde uitgave, met tal van belangrijke afbeeldingen; ze ligt, ter kennisneming van de leden van onze Vereeniging, op de leestafel bij het Algemeen Secretariaat, Smidswater 10, bij het Korte Voorhout, te den Haag.

STUDIE-COMMISSIE.

Vergadering op Zaterdag, 7 October e. k., ten twee uur.

Punten van behandeling:

1. Opening.
2. Notulen.
3. Mededeelingen van den 1sten Gedelegeerde der Commissie, den Heer W. Meijer.
4. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.
5. Rondvraag en sluiting.

De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

Simavi.

De Haagsche afdeeling geeft op Woensdag 4 October a.s. een Concertgebouw-orkest uitvoering, onder leiding van Dr. Willem Mengelberg, met solisten: Mevrouw Jo Vincent en Louis Zimmerman. Een prachtprogramma voor een goed doel! Kaarten verkrijgbaar aan het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen.

Mutatiestaat van 20 tot 27 September '33

Nieuwe Leden:	Voorgesteld door:
Mejuffrouw M. J. Holling, Verpleegster, Amsterdam (O.), Ceramplein 36.	Dr. A. van Schelven te Curaçao.
G. Aschman, Valkenburg (L.), Nieuwe weg 127.	den heer A. van Boxtel te Nijmegen.
H. de Clercq, Den Haag, Nicolaïstraat 30.	den heer D. L. Warnsinck te Den Haag.
J. F. E. Einaar, Drs. Ethnografie, Den Haag, Laakkade 80.	Eigen aanmelding.
Mr. S. de Waard, Advocaat en Procureur, Den Haag, Frankenslag 96.	Eigen aanmelding.
R. T. S. M. Gandasoebrata, Regent te Banjoemas.	Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West” te Malang.
J. W. Goedhart, Oud Agent Kon. Petroleum Mij., Den Haag, Sijzenlaan 7.	Secretaris Afdeeling Den Haag.

R. I. P.

Mr. Dr. A. van Gijn, Den Haag, Bankastraat 50.

Adresveranderingen:

Rectificatie: Joh. Oltmans, Groningen, van: Taco Mesdagplein 10 naar Oranjesingel 3.

Dr. C. J. de Gast, Arnhem, Sweerts de Landasstraat, van: 109a naar: 27.

Dr. J. J. Smith, Oegstgeest, van: Endegeesterstraatweg 16 naar: Burgemeester van Griethuijsenplein 8.

Zuster H. Dörsing, van: Rotterdam, Linker Rottekade 23, naar: Den Haag, Begoniastraat 145.

Mevrouw A. S. IJff—Herzberg, Den Haag, van: Ieplaan 73, terug naar: Lubeckstraat 9.

B. H. Gronewold, Kapitein Inf. van: Den Haag naar: Bandoeng, p. a. Dep. van Oorlog.

N. Makkes, Controleur B. B., thans: te Sragèn (residentie Soerakarta).

Ds. G. C. A. A. van den Wijngaard, van: Cheribon naar: Hinterzarten-Schwarzwald.

Dr. F. J. H. Cowan, van: Nice naar: Putten (Gld.) Pension Schoonderbeek, Harderwijksche Straatweg.

Dr. P. H. Lampe, van: Paramaribo naar: Batavia-C, p. a. Hoofdbureau D. V. G.

P. G. W. Valderpoort, Directeur Hol. Inl. Zendingsschool, van: Taroena, Groot Sangir, naar Rotterdam, Voorschoterlaan 45 B.

W. J. Jaarsveld, Bussum, van: Wladimirlaan 8 naar: Mecklenburglaan 39.

J. A. Engeltjes, Amersfoort, van: Van Maerlandtlaan 1 naar: Johan van Oldenbarneveltlaan 12.

Mr. H. G. P. Duyfjes, Leiden, van: Marschsingel 9 naar: Lammeschansweg 5.

K. R. Perretz, van: Leiden, Mooijapiksteeg A naar: Breda, p. a. Kloosterkazerne.